

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 411/2017-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Milana Čalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Ribárom, advokátska kancelária, Námestie sv. Michala 11, Hlohovec, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov), ktorú je Krajský súd v Trnave p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Ribára do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 411/2017-18 z 31. augusta 2017 rozhodol o prijatí sťažnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) na ďalšie konanie, ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Z podanej sťažnosti a príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície v Galante pod ČVS: ORP-773/2-VYS-GA z 27. novembra 2016 vznesené obvinenie pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 304/2016 z 8. decembra 2016 zrušil uznesenie Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) o tom, že obvineného neberie do väzby, a rozhodol, že obvinený sa berie do väzby. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 Tp 66/2016 z 15. marca 2017 rozhodol, že obvineného prepúšťa z väzby na slobodu, prijíma sľub obvineného, nahradzuje väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka a obvinenému uložil zákaz úmyselného sa priblíženia k poškodenej a neprijal záruky za ďalšie správanie obvineného. Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017 zrušil uznesenie okresného súdu

sp. zn. 1 Tp 66/2016 z 15. marca 2017 a rozhodol, že žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu zamieta.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti argumentoval: „*Postupom a uznesením Krajského súdu Trnava v konaní vedenom 6Tpo/31/2017 zo dňa 30. 3. 2017 boli porušené práva sťažovateľa zaručené v č. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných v dôsledku nerešpektovania zásady kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní (spôsobom primeraným pre konanie týkajúce sa preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody väzbou)*...

Dňa 30. 3. 2017 sa konalo neverejné zasadnutie Krajského súdu v Trnave, predmetom ktorého okrem iného bolo rozhodovanie o sťažnosti Okresnej prokuratúry Galanta proti rozhodnutiu Okresného súdu v Galante, sp. zn. 1 TP/66/2016 zo dňa 15. 03. 2017. Na danom neverejnom zasadnutí Krajský súd Trnava uznesením, sp. zn. 6Tpo/31/2017 zo dňa 30. 3. 2017 rozhodol tak ako sme uviedli vyššie v texte. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že súd poukázal na písomne zdôvodnenie sťažnosti Okresnej prokuratúry v Trnave pričom sa stotožnil s jej argumentáciou. Okresná prokuratúra podala proti predmetnému rozhodnutiu Okresného súdu Galanta sťažnosť dňa 15. 3. 2017 do zápisnice, bez zdôvodnenia. Krajský súd Trnava v uznesení sp. zn. 6Tpo/31/2017 zo dňa 30. 3. 2017 sa však odoláva na písomné zdôvodnenie sťažnosti Okresnej prokuratúry Galanta. Obvinený ako aj obhajca však z písomným odôvodnením sťažnosti okresnej prokuratúry zo dňa 20. 3. 2017(ako to vyplýva zo spisu) oboznámení neboli z dôvodu, že obvinenému ani jeho obhajcovi predmetné odôvodnenie sťažnosti nebolo vôbec doručené...

... je nepochybné, že písomné dôvody sťažnosti doručil prokurátor okresnému súdu včas, teda tak, aby do odoslania spisu krajskému súdu boli k dispozícii. Existoval teda dostatočný časový priestor na to, aby boli dôvody sťažnosti doručené súdom sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi. Keďže okresný súd tak neurobil, mal doručenie dôvodov sťažnosti zariadiť krajský súd, ktorý to tiež mohol z časového hľadiska včas urobiť, keďže o sťažnosti rozhodol dňa 30. 3. 2017. V záujme úplnosti upozorňujeme, že obhajca obvineného má aktivovanú elektronickú schránku ako aj elek. doručovanie cez portál UPVS.

V danom kontexte považujeme za potrebné predovšetkým poukázať na doterajšiu judikatúru ÚS SR (napr. sp. zn. II. ÚS 482/2014, II. ÚS 18/2013)... Z doterajšej judikatúry vyplýva, že určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď nemusia byť nutne rovnaké, ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní (de Wilde c. Belgicko, Trzaska c. Poľsko a ďalšie). Osoba vo väzbe musí mať možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti ponechaniu vo väzbe. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam prokurátora o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému, resp. obžalovanému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp rovnosti zbraní). Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu rovnosti predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (III. ÚS 198/05, II. ÚS 18/2013).

... Tým, že sťažovateľovi nebola daná možnosť písomne sa vyjadriť k argumentácii obsiahnutej v sťažnosti okresnej prokuratúry, na základe ktorej v konečnom dôsledku došlo k zrušeniu rozhodnutia o prepustení obvineného z väzby, pričom Krajský súd Trnava pred svojím rozhodnutím sťažovateľa ani osobne nevypočul nakoľko rozhodoval na neverejnom zasadnutí, bola postupom Krajského súdu v Trnave v predmetnej veci sťažovateľovi odňatá možnosť predložiť v konaní argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe.“

4. Sťažovateľ žiadal ústavný súd, aby nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn. 6Tpo/31/2017 zo dňa 30. 3. 2017 porušil právo [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. *Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6Tpo/31/2017 zo dňa 30. 3. 2017 zrušuje.*

3. *████████████████████ priznáva úhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 312,34 €, ktorú je Krajský súd Trnava povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. Igora Ribára, Advokátska kancelária, Nám sv. Michala 11, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

5. Ústavný súd postupujúc podľa § 31 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyzval krajský súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti sťažovateľa. Predseda krajského súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr 320/2017 z 27. júna 2017 v súhrne konštatoval:

„Zo zistenia tunajšieho súdu v súvislosti s príslušnými (dôvodmi sťažnosti) okresného prokurátora vyplýva, že tieto (dôvody sťažnosti) boli zaslané priamo Okresnému súdu v Galante, teda už tento okresný súd mohol vykonať opatrenia na doručenie dôvodov sťažnosti druhej procesnej strane (obvinenému) resp. obhajcovi. Tunajší krajský súd pri svojom rozhodovaní dňa 30. 3. 2017 vychádzal práve z tejto domnienky (že dôvody sťažnosti boli doručované okresným súdom) a preto už v samotnom konaní odvolacieho súdu tieto (dôvody sťažnosti) nedoručoval. Samotná (obhajoba) túto skutočnosť ani v priebehu konania odvolacieho súdu od 20. 3. 2017 do samotného rozhodnutia odvolacieho súdu dňa 30. 3. 2017 nenamietala.

O samotnej sťažnosti okresného prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu v Galante pod sp. zn. 1Tp/66/2016 zo dňa 1. 1. 2016 bolo rozhodované krajským súdom na neverejnom zasadnutí, keďže nezistil dôvody preto, aby konal na verejnom zasadnutí. Takúto formu konania (v rámci verejného zasadnutia) samotný obvinený ani samotný obhajca nežiadali.

V tomto kontexte navrhujem Ústavnému súdu SR, aby prijatie ústavnej sťažnosti odmietol.“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Prerokovanie sťažnosti na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

7. Krajský súd vo svojom uznesení sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017 v podstatnom uviedol:

„Prokurátor v písomne podanej sťažnosti (proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 1 Tp 66/2016 z 15. marca 2017, pozn.) uviedol, že má za to, že existujú konkrétne skutočnosti, z ktorých i naďalej vyplýva reálna obava, že sa obvinený bude opakovane dopúšťať ďalšej trestnej činnosti po prepustení z väzby na slobodu, poukázal na protiprávne konania obvineného v minulosti, ktorý bol osem krát súdne trestaný a to opakovane aj za násilnú trestnú činnosť, pričom posledný trestný čin spáchal dňa 25. 11. 2016 a bol za neho právoplatne odsúdený dňa 27. 11. 2016. Ďalej poukázal na osobu obvineného a na povahu prejednávaneho prípadu. Na základe uvedeného existuje reálna obava, že obvinený po prepustení z väzby na slobodu bude pokračovať vo verbálnych útokoch a v násilnom správaní sa voči svojej družke ██████████ zakladajúci väzobný dôvod v zmysle ustanovenia § 71 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku. V závere žiadal, aby krajský súd podľa § 194 odsek 1 písmeno a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a obvineného ponechal vo väzbe...

Krajský súd v Trnave na základe včas podanej sťažnosti okresnou prokuratúrou a obhajcom obvineného v zmysle § 192 ods. 1 písm. a) b) Trestného poriadku preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovatelia podali sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia a zistil, že sťažnosť okresného prokurátora je dôvodná...

... sťažnostný súd má za to, že v danom prípade existujú konkrétne skutočnosti, z ktorých i naďalej vyplýva reálna obava, že sa obvinený bude opakovane dopúšťať trestnej činnosti po prepustení z väzby na slobodu, tak, ako tomu bolo i doposiaľ, keďže obvinený bol už osem krát súdne trestaný a to opakovane aj za násilnú trestnú činnosť, čo však očividne nevedlo k jeho náprave... obvinený posledný trestný čin spáchal dňa 25. 11. 2016 a bol za neho právoplatne odsúdený dňa 27. 11. 2016... Sťažnostný súd musel prihliadať i na závažnosť daného skutku, kedy sa jedná o zločin týrania blízkej a zverenej osoby, teda o závažnú trestnú činnosť, kde je potreba poskytnúť ochranu slabšiemu subjektu.

Uvedené skutočnosti viedli sťažnostný súd k záveru, že napadnuté uznesenie, ktorým sudca pre prípravné konanie rozhodol o prepustení obvineného z väzby, je potrebné zrušiť v celom rozsahu, nakoľko dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písmeno c) Trestného poriadku i naďalej u obvineného trvajú a preto zamietol žiadosť obvineného o prepustenie z väzby.“

III.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov. V zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Zo vzájomnej súvislosti týchto ustanovení vyplýva, že dohovor a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave

ústavy, a tým jednak normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť (I. ÚS 36/02), a zároveň určujú ten, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03). Rozhodnutiu vo veci samej musí navyše predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie.

10. Podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy osobná sloboda sa zaručuje; nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon; nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok; do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Konanie o návrhu oprávneného subjektu na uvalenie väzby (v tomto prípade prokurátora Okresnej prokuratúry Galanta) predstavuje súdne preskúmanie zákonnosti väzby zahŕňajúce preskúmanie existencie všetkých jej podmienok z úradnej povinnosti. Z uvedeného dôvodu je na takéto konanie aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru [III. ÚS 227/03 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 21. 12. 2000 vo veci Jabłoński v. Poľsko]. Rešpektovanie základných práv osoby pozbavenej osobnej slobody väzbou garantovaných v ustanovení čl. 17 ods. 5 ústavy preto nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o väzbe obvineného, prípadne jej ďalšom trvaní.

11. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 186/09) už uviedol, že súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky uvedené v odseku 1 nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Z doterajšej judikatúry však vyplýva, že určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej. Väzba nutne zasahuje do inak v zásade neporušiteľných oblastí súkromia a dôstojnosti jednotlivca, do výkonu iných ústavou zaručených základných práv a slobôd. Podmienkou ústavnosti väzby preto musí byť aj jej určenie v súlade s takými normami ústavy, ktoré vyjadrujú všeobecné zásady vlastné právnemu štátu (II. ÚS 55/1998). V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, pričom judikatúra sa prikláňa k tomu, že obvinený musí byť súdom vypočutý. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 198/05, I. ÚS 67/03).

12. V teoretickej rovine je možné uviesť, že z judikatúry ESĽP vyplýva, že princíp rovnosti zbraní znamená, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESĽP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, body 45 a 46, rozsudok ESĽP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republiky). Inými slovami, z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany (rozsudok ESĽP z 18. 2. 1997 vo veci Niderost-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91, body 27 a 29, rozsudok ESĽP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike), a pritom nezáleží, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (rozsudok ESĽP z 31. 5. 2001 vo veci K. S. proti Fínsku, rozsudok ESĽP z 28. 6. 2001 vo veci F. R. proti Švajčiarsku). Inak povedané, požiadavka

„kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESLP chápe skôr formálne, t. j. z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu vrátane ich samotného dopadu na rozhodnutie súdu/orgánu verejnej moci.

13. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre k čl. 5 dohovoru postupne formuloval viaceré samostatné práva osôb vo väzbe, medzi ktoré patrí aj právo na kontradiktórne konanie a vypočutie pred rozhodnutím o zákonnosti väzby (rozsudok ESLP Michalko proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, bod 156 a tam citovaná judikatúra), ale aj všeobecnejšie právo na „zákonnosť“ konania a právo nebyť zbavený osobnej slobody svojvoľným (arbitrárnym) spôsobom (rozsudok ESLP Michalko proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, body 156 a 158). Požiadavka zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie („fundamental guarantees of procedure“) uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (rozsudok ESLP z 21. 10. 1986 vo veci Sanches-Reisse c. Švajčiarsko, rozsudok ESLP z 15. 11. 2005 vo veci Reinprecht c. Rakúsko). Zabezpečenie „reálnej“ kontradiktórnosti konania znamená v ďalšom aj právo na prístup k spisom, bez ktorého obvinený nemôže dostatočne prezentovať svoje argumenty (de Wilde c. Belgicko, s. 41, § 76; Trzaska c. Poľsko z 11. 7. 2000, Lanz c. Rakúsko z 30. 4. 2002, Wloch c. Poľsko z 19. 10. 2000).

14. Ústavný súd už vyslovil (napr. III. ÚS 198/05), že osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému/obžalovanému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“). Zabezpečenie kontradiktórnej

povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou.

15. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sudca pre prípravné konanie okresného súdu uznesením sp. zn. 1 Tp 66/2016 z 15. marca 2017 nevyhovел návrhu prokurátora okresnej prokuratúry na vzatie sťažovateľa do väzby, keď prijal niektoré zo záruk za jej nahradenie, proti tomuto rozhodnutiu podal prokurátor okresnej prokuratúry i sťažovateľ sťažnosť, o ktorých rozhodol krajský súd na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2016. Sťažnosť okresného prokurátora mala byť podaná ihneď po vyhlásení rozhodnutia okresným súdom a neskôr písomné odôvodnená a zaslaná okresnému súdu. Z uvedeného je zrejmé, že krajský súd vychádzajúc z konkrétnych okolností predmetnej veci mal dostatočný čas a priestor na to, aby postupoval v konaní rešpektujúc predovšetkým judikatúru ESĽP. Pri rozhodovaní o sťažnosti okresného prokurátora proti rozhodnutiu o väzbe sťažovateľa krajský súd tak vychádzal (len) z obsahu sťažnosti okresného prokurátora bez možnosti sťažovateľa oboznámiť sa s jej obsahom a prípadne k nej zaujať i stanovisko na obhajobu svojich práv. Aj podľa príslušnej zákonnej úpravy (§ 72 ods. 2 ôsma veta Trestného poriadku) sa návrhy a žiadosti prokurátora majú bez meškania doručiť obvinenému, čo v súlade s judikatúrou ústavného súdu možno považovať za súčasť záruk vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 dohovoru (I. ÚS 67/03, I. ÚS 100/04, I. ÚS 2/05, III. ÚS 34/07). Ústavný súd teda považuje právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov za súčasť práva na spravodlivý proces a nie je podstatné, či podľa názoru prokuratúry alebo všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhý účastník konania, v danom prípade strana v trestnom konaní. Ten rozhodne o tom, aké stanovisko zaujme (I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09). Uvedené nadobúda na význame aj z pohľadu tej skutočnosti, že rovnosť medzi obvineným (proti tomu, proti ktorému sa vedie trestné konanie, pozn.) a prokurátorom v trestnom konaní je relatívna vzhľadom na rozdiel v ich procesnom a najmä faktickom postavení, ktorý vyplýva z ich rozdielných funkcií a možností (napr. za prokurátorom stojí štátny aparát a donucovacia štátna moc). Ich rovnosť je potom priliehavejšie vyjadriteľná v zásade rovnosti zbraní vyjadrenej predovšetkým v práve, aby každá strana súdneho konania mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom

za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (rozsudok ESĽP vo veci De Haes a Gijssels v. Belgicko z 24. 2. 1997, § 53, III. ÚS 186/02).

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

17. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie krajského súdu. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru ústavný súd uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 31/2017 z 30. marca 2017 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

18. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu v súlade s ich vyčíslením jeho právnym zástupcom za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2017 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších

predpisov, a to každý úkon po 147,33 € s režijným paušálom vo výške 8,84 € , čo v súhrne predstavuje sumu 312,34 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

19. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2017